

Ж.ГАНГААГИЙН ӨГҮҮЛЛИЙН ГАЙХАЛТАЙ ГАНЦ ДҮРСЛЭЛИЙН ТУХАЙ

Д.Батжаргал*

Сэтгүүлч Ж.Гангаа хэдэн жилийн өмнө “Өдрийн сонин” дээр “Тэр хоёрын амьдрал” нэртэй нэгэн өгүүлэл хэвлүүлжээ. Тэр өгүүлэлд хөдөө орон нутагт ядуурлыг бууруулах байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр хэрэгжиж буй нэгэн төслийн хөөрхийлэлтэй хувь заяаг харуулдаг. Өгүүлэл нь *“Сабина орой болмогц лүдийн хар нөхрөө хайх ажилтэй. Сумын төв хүн төөрөхөөргүй цомхон ч Усси байнга яришиг төвөг удна. Нондин, одоо уржнан ч болж байна уу, Усси бээр төв Африкийн Конго улсаас манай Мөнгөнморьтод шууд ирж амьдарчээ”* хэмээн сонирхолтой эхэлнэ. Харц татах зүйлийн хамгийн түрүүн хараа булаадаг том дүнзэн байшингийн зураг тавьсан байгаа юм. Зургийн дор тайлбар тавиагүй ч гурван хэсэг ишлэл нь уншигчийн анхаарлыг эрхгүй татна. \дор үзүүлэв\ Ж.Гангаа гэдэг нэр нь бас анхаарал татна. Тэрбээр “Ээжийн тухай хаврын тэмдэглэл”, “Монголын элэг зүрхнээс уяатай өвчин”, “Харь буриадын нутаг дүүрэн цагаан гунигтай”, “Нуугдаж тоглох урлаг” зэрэг олон сайхан нийтлэлээрээ уншигчдын танил болсон хүн.

• *Бие товир, зүс оворжуу ч насаар хорь л гарч яваа болов уу. Өөрөө болохоор өнгөрсөн жил тавь хүрлээ. Энэ жил болохоор 55 хүрчихлээ гээд байдаг. Тэгэхнээ мань эр тоо сайн мэддэггүй болж таарав.*

• *“Зайлуул аль газраас яваа амьтны үр юм бол доо. Өвөл их л даардаг бололтой дог. Саявтархан шувууны өд сураад гүйж явсан. Нутагтаа нэг омгийн ахлагч юм уу, эсвэл ноёны хүүхэд гэсэн байх аа” хэмээн нутгийн хөгшид хүүрнэх нь өдрийн зугаа.*

• *Манай амьдралыг дээшлүүлэгчийг анх Мөнгөнморьтод хөл тавихад гурван золбин нохой тааралдаж анхаарлыг нь татсан байна. Тэр гурван жингэр эндэхийн ядуу иргэдээс ч өрөвдөлтэй харагдсан тул ихэд уярач гэртээ оруулжээ.*

Ийм гурван мэдээллийг уншигчийн анхаарал татахаар зургийн дор баримтын хайрцагт хийн өгчээ. Сонины нүүрэнд анхаарал татах таван зүйлд “Нэгдүгээрт гэрэл болон гар зураг, хоёрт зургийн тайлбар, гуравт гарчиг, дөрөвт дэд гарчиг, хамгийн сүүлд бичвэр ордог”[□]. Тэгвэл өгүүллийг уншигчдад хүргэхийг сонины загвар дэглэгч чармайжээ.

Гангаагийн энэ бяцхан өгүүлэлд орсон *“Харанхуйд чүдэнз зурах лугаа том цагаан шүд гаргаж, гэнэн томоогүй төрхөөр инээх бөгөөд час улаан алгаа дэлгэн гар барина”* гэсэн дүрслэлийг онцолмоор байна. Учир нь энэ дүрслэл урьд өмнө хэн ч бичээгүй шинэлэг дүрслэл. Нөгөө талаар байгаль хамгаалах, ядуурлыг бууруулах энэ төсөл “Шүдэнз зурахын төдий юм” гэдгийг зохиогч ёгтлон гаргажээ. Ёгтлоод байгаа нь доорхи хэдэн баримтаас харагдана. Үүнд:

Уссигийн дүр төрх. Тэр хөгжөөн цэнгэлд дэндүү дуртай залуу гэдгийг *“Хөөе! Усси!.”Cass*”, *“Боргио”* гэвэл инээд алдана. *Гоёхүүхэн гэхээр бүр илүү хөхөрнө...*” гэх буюу *“Үдэш байсхийгээд клуб, бааранд диско зохиогдоно. Уссигийн хувьд энэ чухал арга хэмжээг тэсч ядан хүлээнэ. Бүжиглэх, эргэлдэх, дэвхрэх зэргийг ёстой үзүүлж өгдөг гэсэн. Язгуур урлаг нь хэхрэх, хурхирах*

*Монгол Улсын Их Сургууль

зэрэг болно гэгчээр хөл нь толгой дээрээ, толгой нь салтаа дундаа гэх мэт янз бүрээр янзын гоё дискодно. Булуу нь халаад ирэхээрээ аль тааралдсан эмс үрүү шүлэнгэтэх нь нутгийн заншил аж” гэх мэтээр төсөл хэрэгжүүлэгч тэр залуу эрхэмд зугаа цэнгэл бол юу юунаас чухал болохыг сэтгүүлч сонирхолтойгоор нүдэнд харагдтал үзүүлж чадсан байна.

Герман эмэгтэй Сабинагийн дүр. Түүний хувьд нэгд, Уссиг маллах, хоёрт, золбин нохдыг халамжлах нь хамгийн чухал аж. Усси дээр өгүүлсэнчлэн элдэв маяг үзүүлэн бүжиглэж шар айрагтаа халамцан ид “онгод орох” тэр мөчид ямар зөрчил үүсч байгааг харуулахдаа “Хөдөөний даруухан охидыг базан чангаан хөгжилдөж байх тэр агиинд эрхэм Сабина сэгсийн орж ирж холион манан татна. Залуу эрийг адуулж, асрах нь ахимаг эмэгтэйн хувьд амьдын там тэр л юм. Ямар сайндаа орой үдшээр золигийн хар негрийг хайн үйлээ үзэж суухав” хэмээн илэрхийлжээ. Мөн анх Мөнгөнморьтод ирэхэд тааралдсан гурван жингэрээ өвөртөлж унтдаг тул нохойн эвгүй үнэр ханхалдаг гэж үнэртэй нь, тооцоотой герман эмэгтэйн чанараар жимбийсэн сайхан дүнзэн байшин барьж авсан атлаа хөдөө яаж ч явсан яахав гэсэн байдалтай хайш яйш хувцаслаж үс нь сэгсийн Монголын уншигч, үзэгчид сайн мэдэх “Галзуу Цэвэл” явна уу даа гэж андуурмаар хэмээн дүр төрхтэй нь үзүүлсэн байна. Дүрслэл нь аливаа бичвэрийн гол элемент болдгийн хувьд яах аргагүй уншигчийн сонирхол татаж тэр орчиндоо аваачаад байна.

Олон түмний хандлага. Сэтгүүл зүйн нэр томьёонд “Үр дагаврыг хүртэгсэд” хэмээн тодорхойлдог олон түмний үзэл бодол, үг хэлийг сайн тусгасан байна. Уг нь байгаль хамгаалах, ядуурлыг бууруулах төсөл ядарч доройтсон зон түмэнд үр өгөөжөө хайрлах учиртай. Гэтэл энэ төсөлд зарим нь дургүйцэж, зарим нь сэтгэл эмзэглэж байна. “Германы төслийг бидэнд хүртээлгүй гээд орон нутгийнхан их дургүй болчихжээ. Хүнээс үнэгүй зүйл авах албагүй юм шиг манайхны зан л даа. Харин учир мэдэх хүмүүс ярихдаа “янз бүрийн төсөл оруулаад хэрэгжүүлээд байхад өөдөө болдоггүй энэ монголчууд найдваргүй улс гэх вий” гэхээс л санаа зовж байна.

Дорж ингэж ярьж байхад Дондог ... гэж үзэж байна хэмээн эх сурвалжийн үг болгоныг нэртэй, зүстэй оруулах гэдэг хуучин аргаас аль болох зайлсхийж, бичвэртээ нягт уусган гол хоёр дүрээ барьж даарч, өд суран гүйж яваа Уссиг өрөвдсөн өрөвдөл буюу “Улс амьтан ярих нь Сабина, Усси хоёрыг эхнэр нөхөр гэлцэнэ. Зарим нь болохоор үгүй ээ, үгүй, Сабинагийн зарц нь байхгүй юу гэж мэдэмхийрэх” гэх хов живийн шинжтэй баримт, ишлэлүүдийг зэмлэхийг нь зэмлэн, зөвшөөрөхийг зөвшөөрөн шигтгэж өгсөн байна. Бас охидын аяг араншин, эсрэг хүйсийн далд хүсэмжлэлийг хүртэл “Сумын төвийн зарим охид, бүсгүйчүүл “Үүсий” гэж ирээд л аальгүйтнэ. Амьхандаа шинэ “хар” шөл амсчих сонирхол бий нь нууцгүй” гэж оруулсан байна. Энэ нь хүчээр гадна талд “наасан”, эсвэл албаар чихэж оруулсан биш давс хужир мэт уусган сүлэлдүүлсэн болохоор “амттай” найруулга сайхан болжээ.

Сэтгүүлчийн хандлага. Ж.Гангаагийн нийтлэлд өгүүлэгчийн үзэл бодол ихээхэн шингэсэн байдаг ч тэр нь тэс хөндлөн биш, бичвэрийн агуулга, олон түмний сэтгэл бодолтой нягт уялдаж гарч ирдэг. “Эзгүй хойгуур элдэв юм болдог”, “Шорон өөрөө удахгүй цаазлуулна”, “Зэвүүн ногоон муур зам хөндлөн гүйнэ” зэрэг бүтээлд гарчигнаасаа эхлээд намрын найр, ээлжийн амралтын үеэр болдог, улс төрийн заль мэх, халаа, сэлгээ, эсвэл хэчнээн “сайн эр”, хэдүй удаан суугаад засардаггүй шорон гэгч “амьдын там”-ын үүсэл гарал, учир начир, гэрт ногоортлоо унтах атал, хот мал сахиж яс мэрэгч нохойноос өндөр эрх ямба эдлэх пээдгэр муурын ааш араншинг инээд хүргэм, зэвүү төрөм, нээрээ тийм байдаг хэмээн уулга алдам бичдэг.

Эл өгүүлэлд “Нохойн толгойг ширээн дээр тавихад шороон дээр өөрөө ойчдог гэсэн афоризмын дагуу, нэг гичий нь зугатаад алга болчихжээ. Үрээ алдсан эх лугаа сөртөнгөө бартал хайгаад олдсонгүй. Сэтгэлээр унасан Сабина удалгүй тамхинд оров. Хөдөөнийхний

Д.Батжаргал

татдаг “Алтан навч” янжуурыг угсруулан маналзуулдаг болсон байна лээ” хэмээн үзэгдэл үйл явдал болгонд сэтгүүлчийн илэрхийлэл, хандлагаа шингээж оносон зүйрлэл, цэцэн үг хэрэглэдэг. “Сөртөнгөө бартал, лүдийн, золигийн” гэх мэт ард түмний хар ярианы хүчирхэг үгсийг олон хэрэглэсний дээр “Манай амьдралыг дээшлүүлэгч”, “Мөнгөнморьт сумын иргэдийг ядуурлаас гаргахад үлэмж хувь нэмэр” гэх мэт егөөдөн “цаашлуулсан” тодотгол их байна. Харин “хар хүүхэд”, “хар хүн” гэж арьсны өнгөөр нэрлэх боловч “негр” гэж хэлэх нь зохимжгүй тул дараагийн бүтээлдээ бодолцоход илүүдэх юун.

Үр дүнгийн илэрхийлэл. “Тэгээд яасан вэ. Юу болж төгссөн бэ?” хэмээн аливаа үйл явдлын төгсгөлийг уншигч түмэн хүлээдэг. Нүүдэлчин монгол удмын онцлогтой холбоотой ч байж ч болно. Уран зохиолд хүртэл бодуулах зорилгоор үлдээсэн төгсгөлийг гүйцээлгэх гэж нэхээд байдаг. Уссигийн “галзуу” бүжиг, хөдөөгийн охид хүүхнүүд үрүү шүлэнгэтсэн харц, “Үүсий” хэмээн дуудан тал засч ханд өгөх бүсгүйчүүдийн аальгүйтэл юунд хүргэв гэдгийг “Гэтэл гай газар, дороос гахай Мөнгөнморьтын модон дотроос гэгч юм боллоо. “Мөнгөн”-д нярайлсан эхчүүдийн нэгнээс өнөө жил жигтэйхэн хөөрхөн хөө шиг хар хүүхэд төрсөн гэнэ. Хөөрхий муу Усси энэ хэрэгт сэжиглэгдэн орох байх газар нь бүрхэг болж саяхан хот руу яваад эзгүй байв” хэмээн төгсгөж, Сабина нэг гичийгээ алдаж, сэтгэлээр ихэд унасныхаа дараа авсан арга хэмжээг “Үлдсэн хоёр нохойгоо урьд урьдаас илүү бөөцийлөн халамжилж, сарын 40 мянган төгрөгийн цалинтай нохой маллагчийн орон тоог хүртэл бий болгов. Энэ нь дамаа Мөнгөнморьт сумын иргэдийг ядуурлаас гаргахад үлэмж хувь нэмэр болж нэг ажлын байр шинээр бий болсон тухай тайланд хавсрагдах учиртай” гэж бичжээ. Эдүгээгээс найман жилийн өмнөх 40 мянган төгрөг их үү, бага уу. Ер нь яаж ч бодсон олигтой цалин биш. Түүнийг зохиогч егөөдөн үлэмж хувь нэмэр болж тайланд хавсрагдах учиртайг хүртэл бичсэн нь нөгөө төслөө тохуурхасных.

Шүдэнз зурахад гялсхийгээд сарних төдий төслөө хэрэгжүүлж байгаа дүр төрх нь нэг иймэрхүү. Нохой малладаг ахимаг насны хүүхэн, зугаа цэнгээн хөөсөн африк гаралтай, бичиг үсэг үл мэдэгч залуу хоёрын хэрэгжүүлсэн төслөөс “буржгар толгойтой африк жаал”, “дүнхийсэн дүнзэн байшин” хоёр л үлдэх төлөвтэй. Гэхдээ бүх төсөл ийм үр дүнгүй биш шүү гэдгийг Хэнтийд Сандра гэх бүсгүй сайхан төсөл хэрэгжүүлснийг сэтгүүлч дурьджээ.

Манай бичгийн мэргэд, өмнөх үеийн аваргууд нэг нэгнийхээ ганц сайхан дүрслэл зүйрлэлийг магтан ярьж хөхиүлэн дэмждэг. Энэ нь тухайн уран бүтээлчийн ур чадварыг магтан “дуулж” байгаа хэрэг. “Явуухулангийн “туулайн гүйдэл шиг салхи”-ийг Ч.Чимид “гениальный строк” \ гайхамшигтай мөр\ гэж \гайхалтай ч гэж болно. Д.Б\ байн байн сайшаана. Үнэхээр ч тэр ганц мөр гайхамшигтай уран сэтгэдэг байсныг нь гэрчилнэ биз гэж зохиолч С.Эрдэнэ “Отгонтэнгэрийн хүү”¹ хөрөгтөө дурссан байдаг.

Дүрслэл бол ур чадвар. Дүрслэл бол аливаа бүтээлийн шинэ санааг илэрхийлэхэд хүчтэй нөлөөлдөг хүчин зүйл. Тиймээс чадвартай, чадалтай, авьяастай, онгодтой сэтгүүлчдийнхээ шинэ содон дүрслэл, зүйрлэл, зураглал, ёгтлолыг нэршүүлэн алдаршуулах нь чухал байна.

Ном зүй

1. Д.Батжаргал “Зуун жил” Уб, 2013
2. “Өдрийн сонин” 2005.10.10
3. “Утга зохиол урлаг” 1984 № 14

Summary

Description is basic elements of article piece. In this article, the author urges the need for a dedicated study on the characteristics and skills of the writings by well-known Mongolian publicists and journalists, and promotes the author’s recognition for their publications.

1. Д.Батжаргал “Зуун жил” Уб, 2013, хуудас 131

Сурвалж өсснийг 2005.10.10.

ХҮМҮҮС, АЖ АМЬДРАЛ

19

Тэр хоёрын амьдрал

Сабина бүрий болмоц лусийн хар ихэрөө хайж эжилтэй. Сумын төв хүн төөрхөхөргүй цомхон ч Усси байнга ярихг төвөг удна. Ноднин, одоо уржид ч болж байна уу Усси Бээр гэв Ази-рүмийн Конго улсаас манай Монголморьтод шууд ирж амьдарчээ. Халуун орны ширэнгэнээс сэрүүн орны хөөчийн хагс бараандан-беглүүхэн аж төрнө. Аж ирнээд болоод одоо хэдэн монгол угтай болжээ. Юуны өмнө "Сасс", "Хүүхэн" гэдэг хоёр угийн дээр эмгэгч тогтоож өссөн. Бас болжгүй ээ, хүүхэн дээрээ "тоё" гэдэг үгийг зөйшгүй эмнэ. Энэ гэдвэд эрхэмийн үгийн банд "Би чамд хайртай" гэж зэрэг Ази, Орос маягийн уян халил их л хожуу тогтоогох төлөгөтэй. Бараг ч үгүй бие дээ.

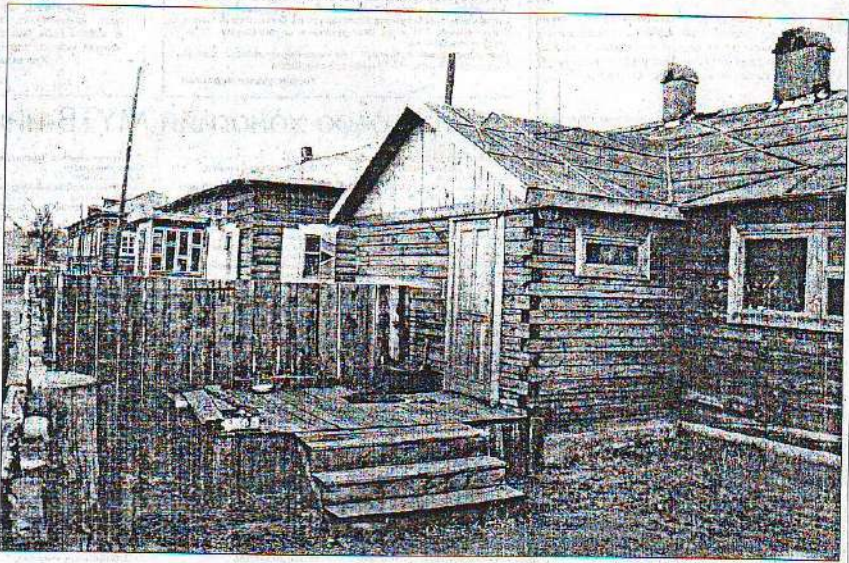
Улс амьтан ярих нь Сабина, Усси хоёрын энхэр нохой гэгцэнэ. Зарим нь болжгоор үгүй ээ, үгүй. Сабиндэгийн зэрэг нь байхгүй юу гэж мэлэмхнээрэх. Энэ хоёр Герман улсаас Монголын хөдөөд байгаль хөмөөлөх, нутгийн иргэдийг ядуурлаас гаргах мундаг төслийг өөрсдийн биеэр хэрэгжүүлэхээр ирсэн чухал улс юм гэнэ лээ. Манайдаа бол их эвдэр цэцгийн түнхүүтэй, Тасгийн хөмөө нь эрдийн хөрсмөрийн үнэтэйгэж, чуу ай хүрдэг гээд л болчих.

Уссийг модны өдийд энх таарсан юм. Хоёр метр шажам өндөр түүний хэрээ шиг хар бие Мөнгөнморьтод их л оорон харагдаж билээ. Бие товир, зүс оворжуу ч насаар 20 л гарч яваа болов уу. Өөрөө болохоор өнгөрсөн жил 50 хүрлээ. Энэ жил болохоор 55 хүрчихлээ гээд байсан. Тэгэхнээ мань эр тоо сайн мэддэггүй болж таарав. Мэдээж бишг үгийн талаар нэг нь Африкийн орнуудын байдал л нэг үзэгдэл. Харьцуулж үздэнэ зүрх лугаа том цагаан шүд гэгсгэж, гэнэн төмсгүйг төрхөөр инээх бөгөөд час улаан аглаа дэлгэн гэр байна.

"Хөөд" Усси "Сасса", "Берно" гэвэл ивээд алаана. Говь хүүхэн гэхээр Бие илүү хөхөөнэ.

"Зайлуул аль газраас яваа амьтны үр юм бол доо. Өвөл их л даардаг бололтой дог. Саявтархан шувууны өд сураад гүйж явсан. Нутагтаа нэг омгийн ахлагч юм уу, эсвэл ноёны хүүхэд гэсэн байх аа" хэмээн нутгийн хөгшид хүүрнэх нь өдрийн зугаа.

Сумын төвийн зарим өхөд бүслүүчүл "Уусий" гэж ирээд л аалгултайна. Амьжидраа шинэ, "хар" шав амьсч сонирхдог бий нь нууцгүй. Удш бэлхүүгээд клуб, бараанд дийсэ зохиогдсоно. Уссийн хувьд 3-4 чухал өргө хөмөгд гээд ядан хүлээгээ. Бүжиглэх, эргэлдэх, дээрх зэргийг ёстой үзүүлж өгдөг гэсэн. Яагуур урлаг нь хэтрэх, хурдих зэрэг болно гэгээр хөл нь толгой дээрээ, толгой нь селтаа дундаа гэх мэт янз бүрээр янзун гоё дохионо. Булуу нь хөдөөд ирэхээрээ аль тааралдаан өмөрү шүлэгтэйг нь нутгийн зөвшилцөж. Хөдөөний давуухан сонголт бодон чөлөөн хөгшидөж байх тэр агшид эхэм Сабина сөгсийн орн ирж хөлийн мөнх тална. Зөлуү эрхийг дагуулж, арьх нь өмнөг эмэгтэйн хувьд амьтан тэм тэр л юм. Ямар сайндаа орой үлдээр зогшигчйн хар нэрийг хайч үйлээ үзэж

■ Бие товир, зүс оворжуу ч насаар 20 л гарч яваа болов уу. Өөрөө болохоор өнгөрсөн жил 50 хүрлээ. Энэ жил болохоор 55 хүрчихлээ гээд байдаг. Тэгэхнээ мань эр тоо сайн мэддэггүй болж таарав.

■ "Зайлуул аль газраас яваа амьтны үр юм бол доо. Өвөл их л даардаг бололтой дог. Саявтархан шувууны өд сураад гүйж явсан. Нутагтаа нэг омгийн ахлагч юм уу, эсвэл ноёны хүүхэд гэсэн байх аа" хэмээн нутгийн хөгшид хүүрнэх нь өдрийн зугаа.

■ Манай амьдралыг дээшлүүлэгчийг анх Мөнгөнморьтод хөл тавихдаг гурван золбин нохой тааралдаж анхаарлыг нь татсан байна. Тэр гурван жингэр эндгийн ядуу иргэдээс ч илүү өрөвдөлтэй харагдсан тул ихэд уярч гэртээ оруулжээ.

суухав. Сабина нь Герман улсын иргэн. Энд ирээд хөмөөлөх сайнх дүндэн байшин бариад суурилуна. Ехү юм эмч цэгцтэй цэмцэр. Аргагүй герман хүний тооцогтой нэг төрх ганд бий (Зүрэг дээрх байшин) Гэвч Сабинаг анх харсан хүн "Талауу Цэвэл" явна уу дая гэж эмдүүрхээр шүү. Хөдөө "яак ч явсан ивээд юм" гэж боддог юм болов уу. Их л хэв шүлгийг хуягсгал энэ цэвэн-арьст эмэгтэй хэдэн настай нь бүд мэд. Эмэгтэй хүний насыг асуултай биш дээ.

Манай амьдралыг дээшлүүлэгчийг анх Мөнгөнморьтод хөл тавихдаг гурван золбин нохой тааралдаж анхаарлыг нь татсан байна. Тэр гурван жингэр эндгийн ядуу иргэдээс ч илүү өрөвдөлтэй харагдсан тул ихэд уярч гэртээ оруулжээ. Гурвангийн Сабина хаа явна тэнд

хамт. Цуг өвөрстөж ундааг тул герман өрхмээс нохойны ээгийг үлэр амьжирна. Бид ч өвөрстөж л дээ. Гэдэг хүний хамгир бөөн юмны их л үндэрдэг гэсэн.

Нохойн толгойг ширэн дээр тавихдаг ширэн дээр өөрөө сийдэг гэсэн африкийн дагуу нэг гиний нь зугтаад алга болчихоо. Үрээ алсан ох лугаа сөрөгнөө бартал хайгаад олдоогүй.

Сэтгэлээр ивэсэн Сабина удалгүй тэмкинд ороо. Хөдөөнийнх тэдгэр "Алтан нэвч" яануурыг угсуулан мангалууддаг болон байна лээ. Үлдсэн хоёр нохойгоо урьд урьдас илүү бөөдийн халамжилж, сарын 40 мянган төгрөгийн цэвэлтэй нохой маллагчийн орон тосг хүртэл бий болгов. Энэ нь дараа Мөнгөнморьт сумын нэгдэлийг ядуурлаас гаргажид үсгэлж күй нэмэр болж нэг ажлын байр шинээр бай болсон тухай талдана хавсаргах учиртай. Хоёр жингэрийг банк-

рууд өргүүлдэх нь тэмшиггүй тул өнгөрсөн хавар хот руу ачаада явсаа. Тэгээд нийслэлийн мал амьтныг дээр 260 мянган төгрөгөө гарсан байх "бөөст" хайлган улмаар саваг нь авууулж санаа авсансан гэнэ.

Германы төслийг бидэнд хүртээлгүй гээд орон нутгийнхн их дургүй болчихоо. Хүнээс үнэгүй зүйл авах өлбөгий юм шиг мөчөөнч зөн л дээ.

Харин учир мэдэх хүүмүүс лийдээ "нэг бүрийн" төслөө оруулаад хэрэгжүүлээд байхад өөдөө болдоггүй энэ мөчөөл-чүд нийлвэргүй улс гэх вий" гэхээс л санаа зовж байна. Германчууд Мөнгөнморьт, Хэнтийн Бет-ширээт хоёрт иргэдийн амьдралыг дээшлүүлэх зорилгоор томоохон төсөл оруулсан. Хэнтийд Саявтар гэрж бүслүүг мөн сайн амьтгаж байгаа. Олон ч хүнийг ажилтай болгосно. Тэр хэрээр байгалийг сүйтгэх нь багассан шүү гэсэн юм. Харин Африкийн ширэнгэнд

модноос модонд дуулж явсан Усси Монголд ирээд амьдрал нь эрх дээшлэх, гэрман хэлийг ширдэн сурах бичиг хөмөөлж, цагаан толгой үзүүлж болсон байна.

Сабина Монголд ирэхээсээ өмнө Хар тиад олон жил амьжирж амьдралаа энэ залуугай танилцсан юм байх. Тэгээд хоёр юм нүднээс далаг энд Монголын хоёлыг хорооцож өмөр амьжирал амьдан байв. Гэлээ гэй газар дорсоо, гэдэг Мөнгөнморьтын модон дотроос гэгч юм боллоо. "Мөнгөн" д нэрлэсэн эхүүдийнх нийлээ өнөө жил янтхайн хөхрөн хөө шиг хар хүүхэд төрсөн гэнэ. Хөвдхий муу Усси энэ хэрэгт санагддагч орох байх газар нь бүрхөж болж өвчхэн хот оуу яваад зогүй байв.

Манай Мөнгөнморьтын амьдрал ч ямарай. Энэ хоёр мань эр уяраа ололцож улсын ганц жилдэ булуухан дуусгаахай билээ. Ж.ГАНГАА